

Preek voor de Kerstnachtdienst 24 december 1997 Birdaard SOW

Gemeente van Jezus onze Heer,

Het is goed dat u allen bent gekomen vanavond, om samen te vieren, dat Jezus in de wereld is gekomen. Maar toch stel ik de vraag, waar het deze nacht om draait:

Wat komt u hier eigenlijk doen vanavond?

Wat is de aanleiding geweest dat je naar dit oude huis bent gegaan?

Kom je hier sfeer proeven?

Ben je naar hier gekomen, omdat je anders ook altijd naar de kerk gaat?

Of heeft iemand je meegenomen en ben je op de uitnodiging ingegaan?

Wie of wat heeft u ertoe bewogen om hier te zijn?

Ik zal u besparen, om allemaal persoonlijk antwoord te geven op die vraag, dat zou te lang duren. Maar de vraag waarom we hier zijn, is de centrale vraag uit het kerstevangelie.

Waarom gaan mensen naar Bethlehem?

— Waarom gingen de mensen destijds naar Bethlehem?

En de tweede vraag van het Kerstevangelie is: Waarom speelt dit alles zich af in de nacht?

Er waren twee redenen voor de mensen destijds, om naar Bethlehem te gaan.

De eerste reden was een bevel, het oorspronkelijke griekse woord luidt: Dogma.

Er gaat een bevel uit van de keizer.

Als je op grond van een bevel, een dogma naar Bethlehem gaat, dan doe je dat omdat je gehoorzaam bent.

De tweede reden om naar Bethlehem te gaan was vanwege een woord: Heden is u de Heiland geboren. Woorden gesproken door een engel van God. En dit woord van de ene engel werd omlijst door het gezang van een koor van engelen: Ere zij God in den hoge, en vrede op aarde bij mensen des welbehagens.

Jozef en Maria gaan naar Bethlehem op grond van een bevel, een dogma, dat van de keizer uitgaat. Maar de engelen gaan naar Bethlehem op grond van een lied, een hemels lied. De herders reppen zich niet naar het dogma, maar naar het wonder.

— Er zijn dus twee bewegingen naar Bethlehem. Op de ene dag de grote stroom van burgers, die naar hun geboorteplaats gaan, om zich te laten registreren. En de volgende dag een kleine stroom van eenvoudig herders, die naar Bethlehem gaan, om het Godswonder te gaan zien. En in die tussenliggende nacht daalt God neer in zijn schepping. Het is het grootste wonder en tegelijk het grootste mysterie dat we kennen.

Twee totaal verschillende dagen, twee totaal verschillende bewegingen. De grote stroom die op bevel gaat, gaat niet in alle vrijheid; ze moeten wel, er zijn politieke belangen mee gemoeid. Ze hebben geen keus. Maar de kleine stroom mensen op die tweede dag, die gaan in alle vrijheid naar Bethlehem. Zij worden niet gedwongen, het gaat niet om politiek of mensenrechten of macht.

Dat is het grote verschil tussen de bewegingen naar Bethlehem op de dag voor en op de dag na het Godswonder. Op de dag ervoor: Een grote stroom, op bevel, niet in vrijheid; en op de dag erna een kleine groep, in alle vrijmoedigheid, en gehoor geven aan een lied uit de hemel.

En de belangrijkste reden dat Lukas ons deze geschiedenis zo vertelt is dit: Het is de bedoeling dat die

eerste stroom van mensen, die op bevel komen steeds kleiner zal worden; en dat die tweede stroom van mensen die gehoor geven aan een lied, dat die stroom steeds groter wordt.

Zij die God de eer geven, zij zullen de vrede op aarde dienen.
Want eer voor God is vrede op aarde. Zo veroverd God de wereld.

En dat is ook al gebeurd. Het nieuws van Jezus heeft nadien de wereld veroverd. En op ditzelfde moment wordt het Godswonder van de Kerstnacht over de hele wereld opnieuw uitgedragen. En ik hoop daarom, en ik weet het haast wel zeker, dat jullie vanavond zijn gekomen, in alle vrijheid, en gehoor gevend aan dat lied uit de hemel.

In vrijheid gaan naar Bethlehem is de blijde boodschap van Kerst. En dan is het eerlijk om kritisch te kijken naar de geschiedenis van het christendom; veel te vaak zijn mensen door de kerken niet in vrijheid uitgenodigd naar Bethlehem, maar heeft de kerk de mensen gedwongen. Veel te vaak in haar geschiedenis heeft ook de kerk een bevel doen uitgaan en de mensen gedwongen om zus of zo te geloven, zelfs op straffe van de dood. En die zwarte plekken uit de geschiedenis van de kerk hebben — niets te maken met de geest van het evangelie.

Het is de bedoeling van God, dat die stroom van mensen die in vrijheid naar Bethlehem gaan, die in alle vrijheid de kracht en de aanwezigheid van God tot zich nemen, dat die stroom alleen maar zal groeien. En daarom mogen de kerken blij zijn dat in deze nacht de kerken vol zitten.

Maar tegelijk is het de bedoeling dat wij ons tot het uiterste inspannen, om die eerste stroom te doen afnemen. Nog steeds worden in onze dagen, mensen op bevel van hot naar her gestuurd, zijn hele volken op drift, omdat zij op de ene plaats niet gewenst zijn, of omdat ze zich op een andere plaats moeten laten registreren. En waarom moeten mensen zich laten registreren? Omdat ze doordaar hun vrijheid kwijt raken, en de machthebbers van de wereld hun gang kunnen gaan. En dat moet afgelopen zijn zegt het Kerstevangelie.

Het moet afgelopen zijn met het vertrappen van mensenrechten. Het moet afgelopen zijn met het keurslijf van politieke en kerkelijke dogma's. Mensen moeten gegrepen worden door de Heilige Geest, mensen moeten in beweging gezet worden door een lied uit de hemel, de dichter moet het in — deze wereld winnen van de dogmaticus.

In Gods rijk moeten mensen overeind komen en tot hun recht komen, in al hun gaven en in al hun tekortkomingen. En de verbazing van de herders over het Godswonder van de Kerstnacht, die verbazing moet de wereld en de harten van mensen veroveren!

Ik hoop dat u zo het evangelie van de Kerstnacht zult onthouden: De onvrijheid en het bevel moeten plaats maken voor vrijheid en menswaardigheid. En daarin ligt voor ons allemaal een taak. Ook in ons eigen leventje moeten wij die keuze maken. De onvrijheid verdrijven, en je eigen leven en dat van je naast de ruimte geven. Dan zal Gods rijk gaan groeien, want dan zijn wij een beweging die hoop uitstraalt. En ik roep jullie op om zelf die keuze te maken, en daaraan inhoud te geven, iedere levensdag weer.

Want eer voor God is vrede op aarde!

De tweede vraag tenslotte van het Kerstnachtevangelie is: Waarom vindt dit Godswonder plaats in de nacht?

In de nacht, in het duister gebeuren in de eerste plaats dingen die het daglicht niet verdragen. Dat weten we uit de nieuwsberichten van iedere dag. En dat is de tegelijk de tweede belangrijke boodschap van de Kerstnacht: Het moet afgelopen zijn met al die dingen in deze wereld, die het daglicht niet verdragen.

Het moet afgelopen zijn, met onrecht, met hypocrisie, met oneerlijkheid, met egoïsme. Het moet afgelopen zijn met de schending van mensenrechten en menswaardigheid. Het moet afgelopen zijn met het kleineren van mensen, met volkerenmoord. Maar ook dicht bij huis: Het moet afgelopen zijn met machtsmisbruik in relaties, het moet afgelopen zijn met het misbruik van kinderen, het moet afgelopen zijn met het weggooien en pijnigen van mensen die anders zijn, vanwege hun kleur, vanwege hun geloof, vanwege hun handicap, vanwege hun geaardheid. Dat moet allemaal afgelopen zijn, want dat heeft helemaal niets te maken met het rijk van God.

En ook deze tweede taak wordt ons allen opgedragen vanavond. In ons eigen leven moeten wij dit waarmaken, moeten we stoppen met het afschrijven en veroordelen en kleineren van de medemens. Als wij allemaal in die beweging meegaan, dan zal de wereld en de samenleving ingrijpend veranderen.

Dit is de reden dat dit Godswonder in de nacht plaatsvindt: God laat zien, dat in het donker het leven zo ingericht en geleefd moet worden, dat het het daglicht kan verdragen.

En wij doen er allen goed aan om ons te laten meevoeren in die grote en hoopvolle beweging. Want niet alleen wijzelf, maar de hele mensheid zal daar wel bij varen!

Laten we proberen om zo als kinderen van God te leven, dat onze aanwezigheid hier vrucht zal dragen in ons dagelijkse leven. God eren is vrede geven aan de aarde.

Het mysterie van de kerstnacht is, dat God zich geeft aan de wereld.
Dit grote geheim is alles wat we nodig hebben om verder te gaan.

God zegene ons daarbij.

AMEN